

איגרת מידע לעובדים בארגונים מגוונים רמדאן ועיד אל פיטר

רקע כללי

חודש הרמדאן (رمضان) הוא החודש התשיעי בלוח השנה המוסלמי. הצום הנו אחד מחמשת היסודות האמונה המוסלמית (בנוסף לעדות, תפילה, צדקה ועלייה לרגל למכה שבערב הסעודית). בחודש הרמדאן, חובה על כל מוסלמי בוגר ובריא להימנע מאוכל, שתייה, עישון וחיי אישות מעלות השחר ועד שקיעת החמה. במהלך החודש מרבה המוסלמי להתפלל ולקרוא בקוראן, והרמדאן נחשב לחודש התבוננות פנימית, התקרבות לאל, צניעות ואיפוק, כפרה על עוונות ועשיית מעשי חסד.

עיד אל פיטר (عيد الفطر) הוא חג שבירת הצום, "החג הקטן" (בשונה מ"החג הגדול", כינויו של חג הקרבן, עיד אל-אדחא) הנחוג במשך שלושה ימים. הוא החג המציין את סיומו של חודש הרמדאן, ומועדו בשלושת הימים הראשונים של חודש שוואל, העשירי בלוח השנה המוסלמי.

הצעות

כדאי לשקול, יחד עם העובדים אם יש צורך בהקצאת מקום לתפילה במהלך חודש הרמדאן וכן לדאוג לפתרונות רגישי תרבות בנושא אכילה במרחבים משותפים.

במידה ומחליטים לקיים סעודת איפטר משותפת, רצוי לבחון מהם המאכלים המקובלים לשבירת הצום. נהוג לשבור הצום באכילת תמרים, ורבים שותים מרק לפני הארוחה הגדולה.

ברכות: **رَمْدَانٌ كَرِيمٌ - رمضان كريم** (רמדאן נדיב), **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صُومُوا مَقْبُولًا** (שיהיה לכם צום שיתקבל בברכה), ועם בוא החג: **كُلَّ عَامٍ وَإِنْتِ بَخِيرٌ** או **عِيدٌ سَعِيدٌ** (שנה טובה או חג שמח). רצוי לתלות שלטים בעברית ובערבית המציינים את תחילת הצום ובוא החג.

חפיפה למועדים אחרים: השנה (תשפ"א), ייתכן צום הרמדאן יחל במקביל ליום הזיכרון לחללי צה"ל ויום העצמאות, חג הנבי שועיב, ועוד. כדאי לקחת בחשבון את הרגישויות העולות מחפיפה זו ולהיערך בהתאם.

תאריך

צום חודש הרמדאן יחול בשנת 2021 החל מה-13 באפריל לערך. לאחר סיום החודש יחולו 3 ימי החג - עיד אל פיטר - החל מה-13 במאי לערך. מועדים אלו, בדומה למועדים אחרים בלוח ההג'רי (המוסלמי), נקבעים על פי החודש הירחי, ולכן אינם קבועים מראש, עלול להיות הפרש של יום בקביעת תחילת חודש רמדאן וסיומו.

זמני היום

קביעת תחילת הצום והחג: המועד המדויק של ראש החודש המוסלמי נקבע בו ביום. אי יכולת לחזות במדויק את מועד תחילת הצום והחג, עלולה לגרום קשיים בתכנון אירועים רלוונטיים בארגון.

סדר היום של אנשים צמים: מומלץ לברר מי מהעובדים צם ולהתחשב בצרכיו בהתאם. הצום מתחיל עם עלות השחר. לעתים קרובות, מתעוררים הצמים לפני תחילת הצום לאכול ארוחה קלה. בשעה שהמואזין קורא לתפילת השחר הם מפסיקים לאכול ומתחילים את יום הצום. במשך היום אנשים עובדים כרגיל (בחלק מהארגונים נהוג לשחרר את הצמים מוקדם יותר מעבודתם). לקראת השקיעה ועם קריאת המואזין לתפילת הערב, הצמים אוכלים את ה-**אִיפְטָאר (الإفطار - ארוחת שבירת הצום)**.

ישנם אנשים שפטורים מהצום, כגון ילדים קטנים, זקנים, חולי נפש או חולים סופניים, נשים בתקופת המחזור החודשי, הרות, יולדות, מניקות ואנשים במסע ארוך. על חלקם חובה להחזיר ימי צום לאחר הרמדאן, או לתרום לעניים.

ציון ליילת אלקדר וציון החג: לערב של ה-27 בחודש רמדאן, שבמהלכו החל הנביא מוחמד עליו השלום לקבל את הקוראן והנבואה, יש משמעות מיוחדת לצמים. בערב זה, הנחשב למקודש, יתכנסו מוסלמים רבים לתפילות מיוחדות גם במשך הלילה. עם סיומו של הצום ותחילתו של החג, מומלץ לציין ברחבי הארגון את בוא החג עם פעילויות משמחות.

פעילויות מקצועיות

עקב תשישות הצמים בשעות אחר הצהריים והכנת סעודת האיפטר מומלץ להימנע מעריכת ישיבות צוות, סדנאות והכשרות בשעות אלו. כמו כן מומלץ למצוא פתרון רגיש תרבותית לסוגיית הכיבוד במהלך החודש.